

УДК 78.071.2(477)

DOI 10.31.65/2520-6966-2019-12i-97-192-203

О. О. Кузнецова

Магістр, аспірантка Навчально-наукового інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
<https://orcid.org/0000-0003-2494-2767>
olgaosadcha5@ukr.net

Микола Лисенко і Стрийщина: вектори контактів

Стаття присвячена висвітленню впливу Миколи Лисенка на музичне й суспільно-культурне життя Стрия і Стрийщини. Виявлено, що контакти митця з регіоном охоплюють персоналістичний, культурно-мистецький і громадський вектори. Персоналістичний пов'язаний із постатями його сучасників Остапа Нижанківського та Філарета Колесси. Вони розпочали знайомство з Лисенком шляхом листування, а на ювілеї 35-річчя творчості митця спілкувалися з ним особисто. Ці листи стали "заочною школою" підвищення фахового рівня як композиторів і як фольклористів. На основі кореспонденції з Лисенком Ф. Колесса написав кілька статей етнологічного напрямку. Він також уперше серед галицьких музикознавців зробив науковий огляд творчості Лисенка за 35 років діяльності.

Культурно-мистецький вектор розкривається в заснуванні філії Музичного інституту імені М. Лисенка, в аспектах діяльності Марти Кравціє, видавництва журналу "Українська музика" в Стрию, у постановках стрийського театру. Громадський – у встановленні погруддя композитора на фронтоні Народного дому поруч із іншими видатними українцями.

З композиціями Лисенка духовно й національно зростали стрийські гімназисти, хористи й солісти "Стрийського Бояну", викладачі й учні філії Музичного інституту імені М. Лисенка. Його твори лунали з театральної сцени та концертного залу Народного дому. Немало музикантів, які народилися пізніше або тимчасово проживали в Стрию, так само зазнавали Лисенкового впливу. Дехто з них, як М. Кравціє-Барабаи, перенесли його настанови за океан. Перспективи проблематики полягають у подальшому вивченні впливів М. Лисенка на митців із Стрийщини, в тому числі тих, які стали українцями зарубіжжя.

Ключові слова: Стрий і Стрийщина, диригент, композитор, фольклор, творчість, листування.

Життя і творчість Миколи Лисенка – композитора, піаніста, диригента, фольклориста, педагога, музично-громадського діяча – приклад відданості й самопожертви українству, який за потужністю і значенням став наріжним каменем у розбудові національної музичної культури та її піднесенні до світового рівня. Цілком зрозуміло, що митець-

корифей такого масштабу залишив відбитки своєї геніальності і в окремих регіонах, особливо в тих, де побував особисто. Одним із них є місто Стрий, розташоване на західноукраїнських теренах. Контакти М. Лисенка зі Стрийщиною охоплюють як персоналістичний, так і культурно-мистецький, і громадський вектори. Цих питань певною мірою торкалися такі дослідники, як Ф. Колесса, М. Кравців, С. Грица, М. Загайкевич, Р. Сов'як, О. Миронова, У. Молчко та інші. Проте названа тематика досі не знаходила спеціального окремого висвітлення, з чого випливає актуальність статті. Її мета – з'ясувати аспекти зв'язків М. Лисенка зі Стрийщиною.

Стрий, дата заснування якого невідома, в 1385 році вже був адміністративним центром волості (повіту). В другій половині XIX ст. став залізничним вузлом, оскільки знаходився на перетині важливих шляхів [4, с. 12; 18]. "Місто Стрий славилось віддавна своєю музикальністю, – писав Ф. Колесса, – особливо процвітав тут у 60-ті рр. хоровий спів" [6, с. 12] (йдеться про XIX ст. – О. К.).

У листах Лисенка знаходиться згадка про Стрий під час спільної поїздки з Олександром Русовим у Карпати (липень 1873 року). Тоді вони оглянули все місто, а також побували на мості через річку Стрий, де Лисенко вперше побачив обриси гір на горизонті. Величний пейзаж захопив його. Це відчувається в листі до рідних: "Эта туманная синева всех оттенков, переходящая в фиолетовый туман и там дальше так сливающаяся с облаками, что долго споришь, что то не горы, подолгу останавливала меня в немом, каменном восторге" [9, с. 87–88]. З Козьової, дізнавшись про епідемію холери в горах, повернулися назад у Стрий, а звідти залізницею через Дрогобич, Самбір, Хирів до Перемишля [16, с. 163].

Із музично-мистецьких персоналій, уродженців Стрия і Стрийщини, з Лисенком безпосередньо контактували Остап Нижанківський і Філарет Колесса.

Композитор, диригент і громадський діяч О. Нижанківський (1863–1919) народився в Стрию, навчався в Дрогобицькій гімназії. Ще гімназистом почав збирати народні пісні. Під впливом листування з М. Лисенком значно інтенсифікував свою фольклористичну діяльність. Зокрема, в одному з перших листів М. Лисенко зазначив з приводу надісланого Нижанківським хору "Гуляли": "Є в тім утворі фрази музикальні приятні і нагадуючі подекуди народну фразу, – і в тім напрямі й треба б працювати, аби визволитись з пут німецько-чеської продукції... Тут криється головна хиба всіх складателів, а найголовніша хвороба є в тому, що й Галичани простують сим

фальшивим шляхом. У Вас усіх нема охоти до народної етнографії, нема захвату до безцінних перел народної устної музи" [16, с. 303].

І в наступних листах він закликав О. Нижанківського "записувати з вуст народних увесь той скарб", підкреслюючи: "Ваш перший і святий обов'язок засипати публіку збірниками народ[ної] музики; прищепити їй смак до народ[ної] пісні і собі теж" [16, с. 316]. Рукописний фольклористичний збірник О. Нижанківського під назвою "Пісні народні" (54 зразки) став вінцем його фольклористично-збирацької праці в час навчання в духовній семінарії у Львові [18, с. 114]. Згодом священник і композитор увійшов до числа членів "Комітету для систематичного збирання і видання народнопісенної творчості", заснованого 1904 року за ініціативою Івана Франка.

У своїх спогадах про М. Лисенка Ф. Колесса переказав родинний інцидент, який трапився з О. Нижанківським. Налагодивши кореспонденцію з Лисенком, він поділився наміром поїхати до нього у Київ з метою навчання. Лисенко схвалив його бажання й запросив до себе. Та листа від нього Нижанківський не отримав, оскільки той потрапив до рук його батька, який був категорично проти музичної освіти сина. Адже батько "поділяв загальну опінію, що член шанованої священничої родини не може вибирати ризикованої кар'єри "музиканта" [14, с. 263]. "Лисенкову відповідь одержав Остап багато пізніше, коли вже не було можливості повернутися з теології... це була не лише особиста трагедія Нижанковського, а й болюча втрата для української музики в Галичині" [6, с. 11].

О. Нижанківський активно долучився до влаштування "мандрівних концертів" по Галичині, Поділлі й Буковині, в яких брав участь хор із студентів і гімназистів Львова, Перемишля, інших міст. У мандрівках хорів часто виступали відомі співаки-солісти. В одній із так званих "угорських мандрівок", маршрут яких пролягав через "століттями мадяризоване" Закарпаття, хор виконував кводлібет і "На прю" М. Лисенка, хорові композиції Ф. Колесси, А. Вахнянина, Д. Бортнянського, П. Ніщинського. Диригентом був О. Нижанківський [19, с. 114].

О. Нижанківський, подібно до Лисенка, володів неабияким диригентським хистом і даром організатора хорів. Ця діяльність започаткувалася з гімназійної лави в Дрогобичі. Після того диригував хорами гімназистів у Львові, Стрию. Йому вдавалося за короткий час створити чудові співочі колективи, які виконували складні програми. Так, у репертуарі стрийського хору знаходилися такі твори Лисенка, як "Іван Гус" на слова Т. Шевченка та "На прю" на слова М. Старицького; з народнопісенних опрацювань – "Ой пуцу я кониченька в сад", "Та нема гірш нікому", "Ой по горі василечки сходять", "Гуляв

чумак на риночку", "Туман ярм котиться", кводлібети [6, с. 12–13]. Тоді в цьому хорі співав гімназист Ф. Колесса. Згодом він описав "магічний вплив" диригента, який при тому виглядав "як оживотворення музичної краси, як живе натхнення" [17, с. 127].

Саме успішні "мандрівні концерти" під керівництвом О. Нижанківського стали міцним підмурівком у створенні хорових товариств у Галичині. Наприкінці XIX – початку XX століття О. Нижанківський був керівником, диригентом, а часто і засновником кількох осередків: "Львівський Боян", "Бережанський Боян", "Стрийський Боян". Диригував також хором богословів Львівської духовної семінарії [19, с. 125]. "У своєму селі Завадові створив О. Нижанківський хор, який співав не тільки Службу Божу, але й народні обробки" [7, с. 234].

Як відомо, О. Нижанківському доручили почесну місію диригування зведеними хорами (8 галицьких "Боянів") на концерті з приводу ювілею 35-літньої творчої діяльності М. Лисенка 1903 року у Львові. Виконувалися кантати ювіляра "Радуйся, ниво непоплитая" та "На вічну пам'ять Котляревському". Оцінки хорового виступу суттєво відрізнялися – від беззаперечного схвалення до несприйняття (наприклад, з боку І. Франка). Та сам М. Лисенко, хоч і визнав, що на репетиціях прохав диригента про виправлення, залишився задоволений і вдячний [12, с. 382].

За О. Мироною, через кілька років Лисенко знову отримав можливість побувати на концерті хорової музики під його орудою: "... у 1909 р. слухав у Народному домі спів "Стрийського Бояна" Микола Лисенко (який відвідав Стрий по дорозі з Києва у Німеччину, їдучи на лікування), і дав високу оцінку хором і його диригентові Остапу Нижанківському" [12, с. 7]. Також дослідниця музичного життя регіону зазначила про участь "Стрийського Бояна" в ювілейних концертах М. В. Лисенка на Стрийщині [12, с. 6]. Та ця інформація не підтвердилася.

Започатковане О. Нижанківським 1885 року у Львові видавництво "Бібліотека музикальна" видало низку вокальних творів М. Лисенка: "Молитва" на слова О. Кониського для жіночого хору, "Вечір" на слова М. Старицького та "Милованка" на слова А. Міцкевича в перекладі М. Старицького для соло тенора, а також два кводлібети для чоловічого хору.

Не можна обминути й педагогічну працю О. Нижанківського, для якого й у цій ділянці Лисенко був взірцем. Так, гімназістам Стрия Нижанківський читав курс музично-теоретичних лекцій. Перебуваючи у Львові на посаді керівника "Львівського Бояна" (1894–1896 рр.), він одночасно працював заступником учителя співів української

гімназії. За твердженням Р. Сов'яка, використовував у своїй праці "Підручник до науки нотного письма" М. Лисенка [18, с. 136]. Удосконаливши свою музично-педагогічну освіту в Празькій консерваторії і отримавши кваліфікацію професора співу в учительській семінарії та в середніх школах, О. Нижанківський повернувся до Стрия. Займався методичним забезпеченням шкільних потреб, а саме, видав 1901 року разом із Віктором Матюком збірник "Церковно-народні пісні", 1907 року вийшов його власний "Українсько-руський співаник з нотами". А 1913 року очолив засновану в Стрию філію Музичного інституту імені М. Лисенка.

О. Нижанківський і Ф. Колесса були у складі делегації Галичини на похороні Лисенка. До неї також увійшли С. Людкевич, В. Шухевич, Є. Онацький і М. Волошин. У прощальній промові Нижанківського пролунали, серед інших, такі думки: "... як колись Шевченко словом, так тепер Лисенко своїми піснями наелектризував нас, надихнув сили в дримаючу суспільність, вклав сміливі поривання в нашу душу, зруйнував перешкоди, що відділяли українців від галичан" [17, с. 67]. За Р. Сов'яком, при спробі поліція конфіскувати червону китайку, якою була накрыта домовина Лисенка, О. Нижанківський заборонив йому це зробити [18, с. 47]. Галицька делегація привезла її до Львова.

Фольклорист світової слави, композитор і диригент Ф. Колесса (1871–1947) народився в селі Татарське на Стрийщині. Розпочав знайомство з музикою М. Лисенка як хорист гімназійного хору в Стрию під орудою О. Нижанківського. Відразу захопився Лисенковою творчістю, тому самотужки студіював придбані у Львові видання (три "Десятки" та перший том "Музики до Шевченкового "Кобзаря""), здійснював власні творчі спроби "гармонізацій" і випробовував їх з хором Стрийської гімназії, від 1888 року вже в ролі диригента [6, с. 14]. На основі Лисенкової автобіографії і короткого огляду його діяльності І. Франком (опублікованих у журналі "Світ" 1881 р.), як також "власних спостережень", Ф. Колесса написав реферат і прочитав його в гуртку гімназистів [6, с. 13].

Під час навчання в Греко-католицькій духовній семінарії у Відні (1891–1892 навчальний рік), він прослухав курс гармонії Антона Брукнера, ознайомився з новими підручниками, побував на концертах і "навчився тим більше цінити твори нашого М. Лисенка" [6, с. 15]. Коли Ф. Колесса перейшов на філософський відділ Львівського університету, став членом "Львівського Бояна". Це й дало можливість пізніше, у спогадах про Лисенка до його 100-річчя, описати творчі взаємовідносини композитора з товариством. "Жоден концерт нашого товариства не обходився без Лисенкових номерів і без

співання народних пісень у його укладі" [6, с. 17]. Це ж стосувалося й численних "Боянів" у Галичині.

Як і О. Нижанківський, під впливом Лисенка почав komponувати й надсилати йому свої твори. Вперше – навесні 1896 року. Листи-відповіді стали "заочною школою", з якої Ф. Колесса черпав практичні поради, розширював свій мистецький світогляд, діставав стимули не лише до збирання фольклору, а й до поглиблених етнологічних досліджень. Лист від 22 квітня 1896 року – винятковий зразок епістолярю Лисенка, де змикаються професійні повчання досвідченого майстра з філософсько-естетичними міркуваннями про критику і талант, критичні зауваги – з рекомендаціями щодо поповнення знань, запитання про особливості гуртового співу в Галичині – з роздумами про пісенний фольклор і свій, і чужий. Нотні приклади доповнюють поради, і все це разом скидається на методичний посібник для початкуючого композитора. Водночас Лисенко просив не сприймати свій гострий осуд як застереження від діяльності, бо "краще ж, коли збоку трапляється чоловік, котрий не від злого серця, а з прихильного заміру вказує землякові хиби" [10, с. 258]. Визначення "земляк" тут метафорично-символічне, оскільки йшлося про українця взагалі, але його вживання вказує ще й на довірливо-приятне відношення Лисенка до галичан-одномумців. Показово також, що, вітаючи Ф. Колессу з одруженням, побажав пізнати в дружині найревнішу помічницю "у всіх заходах не лише родинних, а й народньо-суспільно-політичних" [11, с. 347].

Ф. Колесса написав промову до Лисенкового ювілею 1903 року, яку мав виголосити на урочистому зібранні у Львові. Проте в зв'язку з народженням сина, названого Миколою в честь Лисенка, зміг приїхати тільки на другий день і особисто познайомитися з ювіляром. Обширна стаття "Микола Лисенко" вийшла окремим виданням у видавництві товариства "Просвіта" (№ 12, 1903 р.) із підрозділами: Життєпис Лисенка, Лисенкові збірники народних пісень, Музика до "Кобзаря" Шевченка, Лисенкові опери й оперети, Пісні та оперетки для дитячих сил, Наукові розвідки Лисенка, Короткий огляд його діяльності [6, с. 21]. Це була перша наукова розвідка в галицькому лисенкознавстві, що містила класифікацію і аналіз основних жанрів творчості композитора за 35-літній період. На жаль, розвідка не ввійшла до тому "Музикознавчих праць" Ф. Колесси. Отримавши згоду Лисенка, він опублікував його листи з метою використання цінних вказівок автора іншими галицькими композиторами. На основі цих листів 1904 року написав статтю "Кілька слів про збирання і гармонізування українських народних пісень з доданням листів Миколи Лисенка" (опублікована 1905 р. в "Артистичному віснику").

Ф. Колесси належить узагальнююче визначення стильових засад композитора, який став "першим репрезентантом музичного романтизму і творцем української національної музики" [5, с. 491] ("Народний напрям у творчості Миколи Лисенка"). До таких висновків Колесса прийшов одночасно зі Станіславом Людкевичем ("Микола Віталійович Лисенко як творець української національної музики"). Обидва науковці виступили зі своїми доповідями на поминальному вечорі М. Лисенка 15 грудня 1912 року, проведеному Музичним товариством імені М. Лисенка на сороковий день його смерті.

На думку Ф. Колесси, власне перетворення впливів світової музичної спадщини та національного фольклору надало композиціям Лисенка ознак "творчої індивідуальності й оригінальності" [5, с. 483]. Як зауважила Софія Грица, музикознавчі праці вченого – це в основному лисенкіана. "Уже в перших своїх статтях Колесса справедливо підмітив ті важливіші засади художнього методу Лисенка, завдяки яким його твори здобули таку велику любов серед народу й стали епохальним явищем у розвитку української культури. Це, з одного боку, їх глибокий зв'язок з життям народу, з другого – майстерне засвоєння та самобутнє перевтілення на національному ґрунті кращих досягнень світової культури" [3, с. 16].

Культурно-мистецький Стрий був пов'язаний із Лисенком також після його смерті. В місцевому театрі імені М. Старицького в 1920-х роках за керівництва Василя Коссака з успіхом ставилися оперети "Наталка Полтавка" та "Чорноморці" [1, с. 281].

Перші два роки – 1937 і 1938 – заходами Союзу Українських Професійних Музик тут видавали журнал "Українська музика", що в останній 1939 рік виходив у Львові. Головним редактором був д-р Зіновій Лисько, тодішній директор філії Вищого Музичного Інституту імені М. Лисенка в Стрию. "Перше число появилось в березні 1937 р. В журналі брали участь відомі музики й композитори Василь Барвінський, д-р Василь Витвицький, Філярет Колесса, д-р Станіслав Людкевич, д-р Федір Стешко і ін. Журнал поміщував багато рецензій, кореспонденцію з закордону, комунікати, вісті з України тощо. Подвійне число за грудень 1937 р. було присвячене 25-літтю смерті Миколи Лисенка й в ньому взяли участь Людкевич, Колесса, Зденек Неєдлі і ін. В першому році вийшло 10 чисел журналу, в другому 12, а в третьому 4, разом 26" [15, с. 119].

Народжена в Стрию Марта Кравців-Барабаш (1917–2002), як піаністка, композитор, музикознавець і громадська діячка, більше відома з довшого періоду її життя в діаспорі, а саме в Канаді (Торонто). Однак вона причетна до музичної культури Галичини завдяки

своїм успішним концертним виступам і розвідці "Вклад Стрийщини у розвиток української музики", написаній для історично-мемуарного збірника "Стрийщина" (том 2, що вийшов 1990 року в Нью-Йорку). В цій розвідці вона зробила огляд творчості не лише уродженців Стрия, а й осіб, які працювали в цьому місті або проживали деякий час. Це відомі музиканти: Генрих Топольницький, Нестор Нижанківський, Галя Левицька, Осип Бобикевич, Зіновій Лисько, Роман Савицький, Меланія Байлова, Іван Повалячек та багато інших [7].

Як піаністка, учениця Ольги Окуневської (однієї з перших популяризаторок фортепіанної творчості М. Лисенка в Галичині) в Стрийській філії ВМІ, Галі Левицької (феноменальної виконавиці Першої рапсодії М. Лисенка та авторки статей і книжки про нього) у Вищому музичному інституті імені М. Лисенка у Львові й абсолювентка Віденської академії (проф. Гедвіґ Андрашфі), Марта Кравців мала у своїх програмах фортепіанні композиції М. Лисенка. Як музикознавець, показала розуміння ролі Лисенка в зростанні музичної культури краю. В Торонто вона стала професором класу фортепіано в Музичному інституті імені М. Лисенка, скомпонувала кілька фортепіанних збірок для дітей "Моя Україна" на основі народних пісень, вела активну організаційну діяльність (Президент Українського музичного Фестивалю).

Загальногромадський вектор зв'язків М. Лисенка зі Стриєм стосується важливої події в житті міста – відкриття Народного дому 1 січня 1901 року. Велика заслуга в цьому належала Євгенові Олесницькому – "трибуну Стрийщини", відомому адвокату й суспільному діячеві, послові від повіту у віденському парламенті. Будівля (творіння львівського архітектора, професора Івана Левинського) була особливою. Є. Олесницький зазначив із цього приводу: "На фасаді в спеціальних нішах дому вміщено наших перших героїв духа. Це могуче слово Тараса Шевченка, Івана Котляревського, Маркіяна Шашкевича, Миколи Устияновича, Юрія Федьковича. Це голосна пісня Миколи Лисенка витає над цим домом. Зі словами цих діячів, з їх піснею ми підемо сміло назустріч новому століттю" [2, с. 52]. Погруддя Лисенка на фронтоні цього будинку стало свідченням пошани стриян до композитора-громадянина, усвідомленням ролі його невтомної творчої праці для культурного поступу українців.

І справді, Народний дім прославився як осередок духовного життя Стрийщини. Тут відбувалися хорові концерти, театральні вистави, гастрольні виступи видатних артистів: вокалістів М. Голинського, М. Менцінського, С. Крушельницької, піаністки Г. Левицької та інших, які часто виконували твори Лисенка. З 1913 року в його залі

проводилися "пописи" (екзамени) філії Українського музичного інституту імені М. Лисенка.

Таким чином, Стрий і Стрийщина пов'язані з іменем Миколи Лисенка в персоналістичному, культурно-мистецькому й громадському аспектах, тісно переплетених між собою. Насамперед через постаті його сучасників О. Нижанківського та Ф. Колесси. Тривале листування й зустрічі з Лисенком безпосередньо відобразилися на їхніх творчих долях, а навіть на особистих моментах життя. З композиціями Лисенка духовно й національно зростали стрийські гімназисти, хористи й солісти "Стрийського Бояну", викладачі й учні філії Музичного інституту імені М. Лисенка. Його твори лунали з театральної сцени та концертного залу Народного дому, де увіковічено його поруддя. Немало музикантів, які народилися пізніше або тимчасово проживали в Стрию, так само зазнавали Лисенкового впливу. Дехто з них, як М. Кравців-Барабаш, перенесли його настанови за океан. Перспективи проблематики полягають у подальшому вивченні впливів М. Лисенка на митців із Стрийщини, в тому числі тих, які стали українцями зарубіжжя.

Література

1. Боднарук І. На службі Мельпомени. Стрийщина: історично-мемуарний збірник: у 2 т. Нью Йорк: Комітет Стрийщини, 1990. Т. 2. С. 275–284.
2. Бородавка Ю. В своїй хаті, своя й правда, і сила, і воля. Хвилі Стрия / упоряд. В. Романюк. Стрий: Щедрик, 1995. С. 51–57.
3. Грица С. Й. Музично-фольклористичні та музикознавчі праці Ф. М. Колесси. Київ: Наук. думка, 1970. С. 3–24.
4. Ісаєвич Я. Дзвони віків. Сторінки історії Стрия. Стрийщина: історично-мемуарний збірник: у 2 т. Нью Йорк: Комітет Стрийщини, 1990. Т. 2. С. 12–31.
5. Колесса Ф. Народний напрям у творчості М. Лисенка. Музично-фольклористичні та музикознавчі праці Ф. М. Колесси / упоряд. С. Й. Грица. Київ: Наук. думка, 1970. С. 484–492.
6. Колесса Ф. Спогади про Миколу Лисенка. Львів: Вільна Україна, 1947. 64 с.
7. Кравців М. Вклад Стрийщини у розвиток української музики. Стрийщина: історично-мемуарний збірник: у 2 т. Нью Йорк: Комітет Стрийщини, 1990. Т. 2. С. 221–256.
8. Кузнецова О. Епістолярій Миколи Лисенка як джерело вивчення його стосунків із галичанами. *Українська музика: науковий часопис*. Львів: ЛНМА ім. М. В. Лисенка, 2018. Чис. 4 (30). С. 164–173.
9. Лисенко М. Листи. Лист 40. До рідних. Київ: Муз. Україна, 2004. С. 87–89.
10. Лисенко М. Листи. Лист 242. До Ф. Колесси. Київ: Муз. Україна, 2004. С. 254–259.

11. Лисенко М. Листи. Лист 375. До Ф. Колесси. Київ: Муз. Україна, 2004. С. 347.
12. Лисенко М. Листи. Лист 412. До редакції ч[асопису] "Діло". Київ: Муз. Україна, 2004. С. 382.
13. Миронова О. Музичне життя в полікультурному середовищі м. Стрия та регіону Стрийщини (друга половина XIX століття – 1939 р.): автореф. дис. ... канд. мист-ва: 17. 00. 01 / Нац. муз. акад. ім. М. В. Лисенка. Львів, 2007. 16 с.
14. Нижанківський З. Музики в роді Нижанківських (спомин). Стрийщина: історично-мемуарний збірник: у 2 т. Нью Йорк: Комітет Стрийщини, 1990. Т. 2. С. 263–269.
15. Падох Я. До історії стрийської преси. Стрийщина: історично-мемуарний збірник: у 2 т. Нью Йорк: Комітет Стрийщини, 1990. Т. 2. С. 114–119.
16. Скорульська Р., Чуєва М. Микола Лисенко. Дні і роки. Київ: Муз. Україна, 2015. 728 с.
17. Сов'як Р. Микола Лисенко в мистецькій долі Остапа Нижанківського. *Фестиваль Лисенка у Львові*: матеріали наук.-теорет. конф., присвяч. 150-річчю від дня народж. Миколи Лисенка (2–4 бер. 1992 р.). Львів, 1992. С. 66–67.
18. Сов'як Р. Остап Нижанківський та його музично-педагогічна спадщина. Дрогобич: НВЦ Каменяря, 2005. 198 с.
19. Штундер З. Станіслав Людкевич. Життя і творчість: у 2 т. Львів: ПП Бінар – 2000, 2005. Т. I (1879–1939). 636 с.

References

1. Bodnaruk, I. (1990). *Na sluzhbi Melpomeny. Stryishchyna: istorychno-memuarnyi zbirnyk* [At the Melpomene service. Stryi region: a historical and memoir collection] (Vols. 1–2; Vol. 2, 275–284). Niu York: Komitet Stryishchyny [in USA].
2. Borodavka, Yu. (1995). *V svoii khati, svoia y pravda, i syla, i volia. Khvyli Stryia* [In his house, his own truth and strength and will. Waves of Stryi] V. Romaniuk (Ed.). Stryi: Shchedryk [in Ukraine].
3. Hrytsa, S. Y. (1970). *Muzychno-folklorystychni ta muzykoznavchi pratsi F. M. Kolessy* [Musical, folklore and music studies by F. M. Kolessa]. Kyiv: Nauk. Dumka [in Ukraine].
4. Isaievych, Ya. (1990). *Dzvony vikiv. Storinky istorii Stryia. Stryishchyna: istorychno-memuarnyi zbirnyk* [The bells of ages. Stryi History Pages. Stryi region: a historical and memoir collection] (Vols. 1–2; Vol. 2, 12–31). Niu York: Komitet Stryishchyny [in USA].
5. Kolessa, F. (1970). *Narodnyi napriam u tvorchosti M. Lysenka* [People's direction in the works of M. Lysenko]. Kyiv: Nauk. Dumka [in Ukraine].
6. Kolessa, F. (1947). *Spohady pro Mykolu Lysenka* [Memories of Mykola Lysenko]. Lviv: Vilna Ukraina [in Ukraine].
7. Kravtsiv, M. (1990). *Vklad Stryishchyny u rozvytok ukrainskoi muzyky. Stryishchyna: istorychno-memuarnyi zbirnyk* [Stryshchyna's contribution to the

development of Ukrainian music. Stryi region: a historical and memoir collection] (Vols. 1–2; Vol. 2, 221–256). Niu York: Komitet Stryishchyny [in USA].

8. Kuznetsova, O. (2018). Epistolarii Mykoly Lysenka yak dzherelo vyvchennia yoho stosunkiv iz halychanamy [Mykola Lysenko's epistolary as a source for studying his relations with the Galicians]. *Ukrainska muzyka: naukovyi chasopys - Ukrainian music: a scientific journal*, 4 (30), 164–173 [in Ukraine].

9. Lysenko, M. (2004). *Lyst 40. Do ridnykh* [Letter 40. To relatives]. Kyiv: Muz. Ukraina [in Ukraine].

10. Lysenko, M. (2004). *Lyst 242. Do F. Kolessy* [Letter 242. To F. Colessi]. Kyiv: Muz. Ukraina [in Ukraine].

11. Lysenko, M. (2004). *Lyst 375. Do F. Kolessy* [Letter 375. To F. Colessi]. Kyiv: Muz. Ukraina [in Ukraine].

12. Lysenko, M. (2004). *Lyst 412. Do redaktsii ch[asopysu] "Dilo"* [Letter 412. To the editorial board of the magazine "Delo"]. Kyiv: Muz. Ukraina [in Ukraine].

13. Myronova, O. (2007). Muzychne zhyttia v polikulturnomu seredovyshchi m. Stryia ta rehonu Stryishchyny (druha polovyna XIX stolittia – 1939 r.) [Musical life in the multicultural environment of the city of Stryi and the region of Stryi (second half of the 19th century - 1939)]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Lviv: Lysenko National Music Academy [in Ukraine].

14. Nyzhankivskiy, Z. (1990). *Muzyky v rodi Nyzhankivskykh (spomyn). Stryishchyna: istorychno-memuarnyi zbirnyk* [Musicians in the Nyzankivsky kind (memory). Stryi region: a historical and memoir collection]. (Vols. 1–2; Vol. 2, 263–269). Niu York: Komitet Stryishchyny [in USA].

15. Padokh, Ya. (1990). *Do istorii stryiskoi presy. Stryishchyna: istorychno-memuarnyi zbirnyk* [To the history of the Stryi press. Stryi region: a historical and memoir collection]. (Vols. 1–2; Vol. 2, 114–119). Niu York: Komitet Stryishchyny [in USA].

16. Skorulska, R. & Chuieva, M. (2015). *Mykola Lysenko. Dni i roky* [Mykola Lysenko. Days and years]. Kyiv: Muz. Ukraina [in Ukraine].

17. Soviak, R. (1992). Mykola Lysenko v mystetskii doli Ostapa Nyzhankivskoho [Mykola Lysenko in the artistic destiny of Ostap Nyzhankivsky]. Festyval Lysenka u Lvovi '92: *Materialy nauk. -teoret. konf., prysviach. 150-richchiu vid dnia narodzh. Mykoly Lysenka (2–4 bereznia 1992 roku) - Materials of the Scientific-Theoretical Conference dedicated to the 150th anniversary of Mykola Lysenko*. (pp. 66–67). Lviv [in Ukraine].

18. Soviak, R. (2005). *Ostap Nyzhankivskiy ta yoho muzychno-pedahohichna spadshchyna* [Ostap Nyzhankivsky and his musical and pedagogical heritage]. Drohobych: NVTs Kameniar [in Ukraine].

19. Shtunder, Z. (2005). Stanislav Liudkevych. Zhyttia i tvorchist [Stanislav Ludkevich. Life and creativity]. (Vols. 1–2; Vol. 1). Lviv: PP Binar – 2000 [in Ukraine].

O. O. Kuznetsova

MSc, Postgraduate Student of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Institute of Music

<https://orcid.org/0000-0003-2494-2767>; olgaosadcha5@ukr.net

Mykola Lysenko and Stryi region: vectors of contacts

The article reveals Mykola Lysenko's influence on the musical, social and cultural life of Stryi and Stryi region. It has been clarified that the artist's contacts with the region include the personal, the cultural, the artistic and the social vectors. The personal vector is connected with the figures of his contemporaries Ostap Nyzhankivskyi and Filaret Kolessa. They got to know M. Lysenko through correspondence, and communicated with him personally at the Jubilee of the 35th anniversary of his artistic creativity. Their letters had been a real "correspondence school" for raising the professional level of both, composers and folklorists. Basing on the correspondence with M. Lysenko, F. Kolessa wrote several articles on ethnology. Besides, he was the first one among Galician musicologists, who made a scientific review of M. Lysenko's 35 years long artistic creativity.

The cultural and the artistic vectors unfold in the foundation of the branch of the Musical Institute named after M. Lysenko, in aspects of Marta Kravtsiv's work, publishing of the magazine "Ukrainian music" in Stryi, several theatrical productions staged by Stryi Theater. The public vector consists in setting M. Lysenko's bust on the pediment of the People's House, along with other prominent Ukrainians.

Stryi gymnasiums, choruses and the soloists of the "Stryi Boyan", teachers and students of the branch of the Musical Institute named after M. Lysenko spiritually and patriotically grew up with his compositions. His works were performed from the theatrical scene and the concert hall of the People's House. Many musicians, who were born later or temporarily lived in Stryi, also experienced M. Lysenko's influence. Some of them, such as M. Kravtsiv-Barabash, transferred his instructions overseas. The prospects for the issue are in the further study of the influence of M. Lysenko on artists from Stryi region, including those who became the Ukrainians abroad.

Key words: *Stryi and Stryi region, conductor, composer, folklore, creativity, correspondence.*